

แนวคิดเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอนวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
[Suggestions for the Improvement of the Teaching of the Social
Studies in the Upper Secondary School]

โดย

นาง ศาณี แสงวงกิจ ค.ม.

002012

วิทยานิพนธ์นี้

เป็นส่วนประกอบการศึกษาตามระเบียบปริญญามหาบัณฑิต

ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนกวิชามัธยมศึกษา

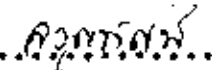

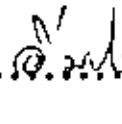
ช.ศ. 2510

I 1665688X

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนประกอบ
การศึกษาตามระเบียบปริญญาามหาบัณฑิต

นาย .

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ .. .. ประธานกรรมการ
..... กรรมการ
..... กรรมการ

อาจารย์ควบคุมคุณภาพงานวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรรุญฑิต์ พิทักษ์นาม
วันที่ .. 10 .. เดือน .. พฤษภาคม .. พ.ศ. .. 2510 ..

บทคัดย่อ

ความมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้คือ แนวคิดเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอนวิชา
สังคมศึกษาและทัศนคติของครูและนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการเรียน-
การสอนวิชานี้ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยเฉพาะสายสามัญ เพื่อเป็นแนวทางในการ
เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการปรับปรุงวิชาสังคมศึกษาให้ดีขึ้น

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังครูและนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาล ทั้งโรงเรียน
ชาย โรงเรียนหญิง และโรงเรียนสหศึกษาในจังหวัดพระนคร รวม ๑๘ โรงเรียน จำนวน
ประชากร ๗๒๘ คน ครู ๕๑ คน และ นักเรียน ๖๗๗ คน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยคิด
เป็นร้อยละ

ผลของการวิเคราะห์ครั้งนี้ปรากฏว่า ครูและนักเรียนส่วนมากมีทัศนคติที่ต่อการ
เรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา แต่ครูมีปัญหาทั้งในคาบส่วนตัว คือ เกี่ยวกับรายวิชาที่ต้อง
ประหยัค และคาบงาน ใค้แก่การสอนของครูนั้น ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากครู
สอนมากชั่วโมงเกินไป ครูต้องสอนหลายวิชา มีงานพิเศษที่ต้องทำมาก รวมทั้งมีนักเรียน
จำนวนมากอยู่ในความรับผิดชอบ ทำให้ครูมีเวลาเตรียมการสอนน้อย และทำงานเกี่ยวกับการ
การสอนไม่ไค้สมบูรณ์ นอกจากนี้ครูยังไม่ได้รับความสะดวกเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์การสอน
ของโรงเรียน ทั้งครูเองก็มีปัญหาขาดประสบการณ์ในการสร้างและการใช้อุปกรณ์การสอน
และต้องใช้เงินส่วนตัวในการจัดหาอุปกรณ์อีกด้วย เพราะอุปกรณ์การสอนของโรงเรียนส่วน
มากยังไม่เพียงพอและไม่ทันสมัยเท่าที่ควร สำหรับการจัดกิจกรรมนั้น ผู้บริหารส่งเสริมให้มี
การจัดกิจกรรมและกิจกรรมเสริมหลักสูตรไม่ระดัคปานกลางเท่านั้น บุคคกรของนักเรียน
ไม่เห็นความสำคัญของวิชาสังคมศึกษา ไม่เอาใจใส่สนับสนุนการเรียนหรือการจัดกิจกรรม
ในวิชานี้เท่าที่ควร และอุปสรรคที่สำคัญอันมีผลต่อการสอนวิชานี้เป็นอย่างยิ่ง ก็ใค้แก่การที่
นักเรียนขาดความสนใจหรือไม่เห็นความสำคัญของวิชาสังคมศึกษาอีกด้วย

ทั้งครูและนักเรียนยังมีความเห็นว่า หลักสูตร กระบวน และกำหนดเวลาทำการ
สอนวิชาสังคมศึกษาไม่สอดคล้องกัน อีกทั้งหนังสือแบบเรียนก็ไม่เหมาะสมหลายคาบ นับตั้งแต่
เนื้อหา ภาษา รูปราง กระดาษที่ใช้พิมพ์ ภาพ เป็นต้น แม้ว่โรงเรียนส่วนมากมีห้องสมุด
แต่ก็ขาดหนังสือสำหรับการค้นคว้าเพิ่มเติม มีน้อยโรงเรียนที่มีห้องสังคมศึกษาและพิพิธภัณฑ์
สังคมศึกษา เกี่ยวกับการวัดของการสอน นับว่ครูเอาใจความมุ่งหมายของการวัดผลดี ทั้งครู
และนักเรียนชอบขอหคชอบแบบปรนัย และ อัดนัยผสมกัน

พิธีกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ เรื่อง "แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการปรับปรุงการสอนวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย" ซึ่งเร่ใจองค์ความรู้ที่ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ด้วยความเรียบร้อยโดยได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จรูญทัศน์ พุกภะพาน ในการให้คำแนะนำชี้แจงและแก้ไขข้อบกพร่องของค่าง ๆ ด้วยความเข้าใจอย่างใจกว้างนับตั้งแต่เริ่มทำเป็นงานจนกระทั่งถึงงานใกล้สำเร็จลง นอกจากนี้ อาจารย์ ประคอง ธรรมธัญญ์ ยังได้กรุณาให้คำปรึกษาเกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัยและวิธีคำนวณอีกด้วย ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทั้ง 2 ท่าน เป็นอย่างสูง ๗ หน้าด้วย

อนึ่ง ผู้วิจัยยังได้รับความร่วมมืออย่างมากจากอาจารย์ใหญ่ อาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษา และนักเรียนในโรงเรียนค่าง ๆ ที่ได้ยกยอและมอบหมายครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณ และ ขอขอบคุณผู้เกี่ยวข้องซึ่งกล่าวไว้ในโอกาสนี้ด้วย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
กิจกรรมประกาศ.....	๔
รายการตารางประกอบ.....	๑
บทที่	
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหาและวัตถุประสงค์.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
ความจำกัดความ.....	8
วิธีดำเนินงาน.....	9
ความจำกัดของการวิจัย.....	11
คุณค่าของการวิจัย.....	12
2. รายงานการวิจัยชิ้นที่เกี่ยวข้อง.....	13
3. วิธีดำเนินงานและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	35
4. ข้อความ สิ่งที่ค้นพบ อภิปรายผลการวิจัย สรุปความ ข้อเสนอแนะ.....	305
ข้อความ.....	305
สิ่งที่ค้นพบ.....	306
อภิปรายผลการวิจัย.....	330
สรุปความ.....	335
ข้อเสนอแนะ.....	338
บรรณานุกรม.....	342
ภาคผนวก.....	346

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
1. จำนวนครูชายและหญิงที่ตอบแบบสอบถาม.....	40
2. อายุของครูที่สอนวิชาสังคมศึกษา.....	41
3. สถานะการสมรสของครูสอนวิชาสังคมศึกษา.....	42
4. วุฒิของครูที่สอนวิชาสังคมศึกษา.....	43
5. ระดับชั้นที่ครูวิชาสังคมศึกษาสอน.....	45
6. ระยะเวลาที่ครูได้ทำการสอนวิชาสังคมศึกษามาแล้ว.....	47
7. จำนวนนักเรียนที่ครูสอนวิชาสังคมศึกษาของสอนในปีการศึกษา.....	48
8. วิชาในหมวดสังคมศึกษาที่ครูสอนวิชาสังคมศึกษาชอบสอนมากที่สุดเรียงตามลำดับ.....	50
9. วิชาอื่นที่ครูสังคมศึกษาคงสอนควบไปกับหมวดวิชาสังคมศึกษา.....	54
10. จำนวนชั่วโมงที่ครูสังคมศึกษาคงสอนรวมทุกวิชาในแต่ละสัปดาห์.....	56
11. เหตุผลที่ครูต้องสอนวิชาสังคมศึกษา.....	57
12. เหตุผลที่ครูไม่ชอบสอนวิชาสังคมศึกษา.....	60
13. ชนิดของวงพิเศษที่ครูสังคมศึกษาของทำนอกเหนือจากชั่วโมงสอนตามปกติ.....	63
14. ความเห็นของรายใดก็ตามจากการเป็นครูประจำ.....	65
15. ชนิดของรายใดก็ตามพิเศษของครูสังคมศึกษา.....	67
16. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่ได้อยู่ในปัจจุบัน.....	69
17. เหตุผลที่ครูต้องการมีส่วนร่วมในการหาประมวลการสอนวิชาสังคมศึกษา.....	72
18. ความมากน้อยที่ครูสอนสังคมศึกษาได้มีส่วนร่วมในการหาประมวลการสอน.....	74
19. ชนิดของประมวลการสอนที่ครูกำลังใ้ใช้อยู่.....	75
20. การศึกษาและเพิ่มเติมจากประมวลการสอนในการสอนแต่ละครั้ง.....	76
21. วิธีแก้ปัญหาเมื่อครูสอนไม่ทันตามหลักสูตร.....	77
22. บุคคลที่ทำการเลือกและจัดเนื้อหาวิชาตลอดจนวิธีการสอนในการสอนแต่ละครั้งของครู.....	79

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
23.	บุคคลที่ดำเนินการวางโครงการสอนและกิจกรรมเกี่ยวกับการสอนวิชา สังคมศึกษา.....	80
24.	วิธีการสอนวิชาสังคมศึกษาของครู.....	82
25.	วิธีที่ใช้ในการดำเนินการสอนวิชาสังคมศึกษา.....	85
26.	แนววิชาต่าง ๆ ที่ครูสังคมศึกษาสอนให้สัมพันธ์กับวิชาต่าง ๆ ในหมวด วิชาสังคมศึกษา.....	87
27.	การเตรียมการสอนของครู.....	89
28.	การใช้เวลาในการเตรียมการสอนล่วงหน้าแต่ละครั้ง.....	91
29.	นิสัยและทัศนคติที่ครูสร้างให้แก่เด็กในการสอนแต่ละครั้ง.....	93
30.	โอกาสที่ครูจะสร้างนิสัยและทัศนคติแก่เด็ก.....	95
31.	ปัญหาในการสร้างนิสัยและทัศนคติแก่นักเรียน.....	97
32.	ความเห็นของครูสอนสังคมศึกษาที่มีต่อการให้ที่บ้านวิชาสังคมศึกษา แก่นักเรียน.....	100
33.	โอกาสที่ครูสังคมศึกษาให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและค้นคว้าหาความ รู้เพิ่มเติม.....	102
34.	ปัญหาที่ครูสังคมศึกษาประสบในขณะที่ทำการสอน.....	103
35.	บุคคลที่ครูสังคมศึกษาขอความช่วยเหลือเมื่อประสบปัญหาในการสอน..	107
36.	สุขภาพของครูที่มีผลต่อการสอน.....	109
37.	สภาพความบกพร่องต่างร่างกายที่อาจมีผลต่อบุคลิกลักษณะและการสอน ของครู.....	110
38.	ความรู้อีกของครู เมื่อสอบจบมตรเรียนแต่ละครั้ง.....	112
39.	สิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการสอนของครูมากที่สุดในปัจจุบัน.....	115
40.	ปัญหาที่ครูประสบในการสอนวิชาสังคมศึกษา.....	117

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
41.	ความสนใจในการปรับปรุงการสอนของครู.....	119
42.	ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับระดับความรู้ในวิชาสังคมศึกษาของตนเอง...	120
43.	การ เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางโครงการ เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ และการจัดกิจกรรม.....	121
44.	กิจกรรมที่ครูจัดส่วนรับภาระ รับผิดชอบวิชาสังคมศึกษา.....	123
45.	ปัญหาที่ครูประสบจากการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง.....	125
46.	ปัญหาที่ครูประสบในการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร.....	127
47.	ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับประโยชน์ของการใช้อุปกรณ์การสอน.....	129
48.	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นของการใช้อุปกรณ์การสอนและกิจกรรม.....	131
49.	ประเภทของอุปกรณ์การสอนที่ครูสังคมศึกษาเคยใช้.....	132
50.	ความสะดวกที่ครูสังคมศึกษาใช้มากในการใช้อุปกรณ์การสอนของโรงเรียน.....	133
51.	แหล่งที่ครูหาความรู้เพิ่มเติม.....	134
52.	ปัญหาของครูเกี่ยวกับวิธีใช้และการสร้างอุปกรณ์.....	136
53.	ปัญหาที่ครูสังคมศึกษาพบในการใช้อุปกรณ์การสอน.....	138
54.	ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับปัญหาการใช้หนังสือแบบเรียนวิชาสังคมศึกษา.....	141
55.	ประเภทหนังสือที่ครูใช้สอนประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษา.....	144
56.	ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการวัดผล.....	146
57.	วิธีวัดผลวิชาสังคมศึกษาของครู.....	148
58.	ประเภทของข้อทดสอบที่ครูคิดว่าควรนำมาใช้เพื่อการวัดผล.....	150
59.	การกำหนดระยะเวลาที่ครูใช้เพื่อการทดสอบ.....	152
60.	ปัญหาการวัดผลที่ครูสังคมศึกษาประสบ.....	154
61.	ประเภทของสิ่งที่ช่วยส่งเสริมการเรียนวิชาสังคมศึกษาที่โรงเรียนมี.....	157
62.	ลักษณะของห้องเรียนที่ครูคิดว่า เป็นอุปสรรคต่อการเรียน.....	159

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
63.	ความรู้ลึกของครูเกี่ยวกับทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อวิชาสังคมศึกษา.....	161
64.	ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับความสนใจของนักเรียนที่มีต่อวิชาสังคมศึกษา.	163
65.	ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับทัศนความรู้วิชาสังคมศึกษาของนักเรียน.....	164
66.	ความรู้ลึกของครูเกี่ยวกับปัญหาของนักเรียนในขณะที่เรียนวิชาสังคมศึกษา.	166
67.	ปฏิบัติการของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมและการใช้อุปกรณ์ของครู.....	169
68.	ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับความสนใจและความเอาใจใส่ที่ผู้ปกครอง- นักเรียนมีต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน.....	171
69.	ลักษณะของนักเรียนที่ครูเห็นว่ามียลต่อความสามารถในการเรียนวิชา- สังคมศึกษา.....	172
70.	ความสนับสนุนที่ครูสังคมศึกษาได้รับจากผู้นบังคับบัญชา.....	175
71.	ความเอาใจในตัวครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาของผู้นบังคับบัญชาในโรงเรียน.	177
72.	วิธีการที่ผู้นบังคับบัญชาสนับสนุนการเพิ่มความรู้อของครู.....	178
73.	ปัญหาที่เกิดจากการเรียนเพื่อเพิ่มพูนความรู้.....	181
74.	ความสนับสนุนที่ครูได้รับจากผู้นบังคับบัญชาในเรื่องวิธีสอนและการใช้อุปกรณ์ การสอนใหม่ ๆ.....	183
75.	การจกให้มีการประชุมพิเศษเกี่ยวกับการสอนของผู้บริหาร.....	184
76.	ระยะเวลาที่ครูต้องการให้มีการอบรมครูและนิเทศการศึกษา.....	185
77.	สิ่งที่ครูสอนวิชาสังคมศึกษาต้องการให้ช่วยเหลือในการอบรมและนิเทศ- การศึกษา.....	186
78.	เกณฑ์ของความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน.....	188
79.	ความรู้ลึกของครูเกี่ยวกับทัศนคติของครูที่สอนวิชาอื่นต่อครูสอนวิชาสังคม ศึกษา.....	189

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
80.	ความร่วมมือที่ครูสอนวิชาสังคมศึกษาได้รับจากเพื่อนครู.....	190
81.	ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์ในการสอนแต่ละครั้ง..	192
82.	ลักษณะของการสอนรายวิชาในหมวดวิชาสังคมศึกษาของครู.....	194
83.	เวลาที่ครูคิดว่าจะสอนวิชาสังคมศึกษาได้ดีที่สุด.....	195
84.	ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับอุปสรรคที่ทำให้สอนวิชาสังคมศึกษาไม่ได้โดยดี..	196
85.	ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับการใช้ประมวลการสอน วารสารและคู่มือครู..	200
86.	การปฏิบัติของครูสังคมศึกษาหลังจากได้รับมอบหมายงานจากผู้อยู่บังคับบัญชา..	201
87.	ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการจัดและปกครองชั้นกับ- การ ใ้เรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา.....	203
88.	ทัศนคติของครูเกี่ยวกับข้อของการจัดและปกครองชั้นที่คัดค้านการสอนวิชาสังคม- ศึกษา.....	204
89.	สิ่งที่ครูคิดว่าควร จะปรับปรุง เพื่อให้การ ใ้เรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาคีซึย.	208
90.	ความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับอุปสรรคในการปรับปรุงการสอนวิชาสังคมศึกษา	213
91.	จำนวนนักเรียนที่คอยแบบสอบถาม.....	222
92.	อายุของนักเรียนที่คอยแบบสอบถาม.....	223
93.	ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษา.....	224
94.	รายวิชาในหมวดสังคมศึกษาที่นักเรียนชอบมากที่สุด.....	227
95.	รายวิชาในหมวดสังคมศึกษาที่นักเรียนชอบน้อยที่สุด.....	228
96.	สาเหตุที่นักเรียนไม่ชอบเรียนวิชาสังคมศึกษา.....	229
97.	สิ่งที่ช่วยส่งเสริมการ ใ้เรียนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียน.....	233
98.	ปริมาณของหนังสือและเอกสารในโรงเรียนที่นักเรียนใช้ในการค้นคว้าวิชา- สังคมศึกษา.....	235

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
99.	ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับสภาพของห้องเรียนที่มีผลต่อการเรียน วิชาสังคมศึกษา.....	236
100.	สถานที่ที่นักเรียนคิดว่าจะช่วยการเรียนวิชาสังคมศึกษาได้ดี.....	237
101.	แหล่งที่นักเรียนศึกษาวิชาสังคมศึกษาเพิ่มเติม.....	239
102.	ความมากน้อยที่นักเรียนได้รับคำแนะนำให้ศึกษาตามข่าวประจำวัน.....	241
103.	ความมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษา.....	242
104.	ความคิดเห็นของนักเรียนในการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม.....	243
105.	สิ่งที่นักเรียนเคยร่วมจัดกิจกรรมประกอบการเรียนวิชาสังคมศึกษา....	245
106.	กิจกรรมส่วนใหญ่ที่ครูจัดให้นักเรียนบ่อยครั้งที่สุด.....	248
107.	กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดขึ้นในโรงเรียน.....	250
108.	ความรู้สึกรักของนักเรียนขณะที่เรียนวิชาสังคมศึกษา.....	252
109.	ความรู้สึกรักของนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการสอนของครู.....	254
110.	ลักษณะของการสอนของครูในวิชาสังคมศึกษาสัมพันธ์กับวิชาอื่นตามความ เห็นของนักเรียน.....	256
111.	ปริมาณของการใช้อุปกรณ์การสอนของครู.....	257
112.	ความรู้สึกรักของนักเรียนเกี่ยวกับการที่ครูใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน....	258
113.	อุปกรณ์ที่นักเรียนรู้สึกว่าคุณครูชอบใช้มากที่สุด.....	260
114.	ความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์การสอนของครู.....	262
115.	ทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อวิชาสังคมศึกษาโดยทั่วไป.....	265
116.	ทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อครูสังคมศึกษา.....	266
117.	ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับลักษณะของครูสังคมศึกษา.....	268
118.	เวลาที่นักเรียนคิดว่าจะเรียนวิชาสังคมศึกษาได้ดีที่สุด.....	270

รายการตารางประกอบ (กข)

ตารางที่		หน้า
119.	ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับจำนวนชั่วโมงที่กำหนดให้เรียนแต่ละสัปดาห์.	271
120.	ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการเชิญวิทยากร.....	273
121.	ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับแบบเรียนวิชาสังคมศึกษา.....	275
122.	ประเภทหนังสือที่นักเรียนใ้ช้อ่านประกอบวิชาสังคมศึกษา.....	278
123.	วิธีการวัดผลที่ครูใช้วัดผลการเรียนของนักเรียน.....	280
124.	การวัดผลที่นักเรียนคิดว่าเหมาะสมที่สุด.....	282
125.	แบบของการวัดผลวิชาสังคมศึกษาที่นักเรียนชอบ.....	284
126.	ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของข้อทดสอบที่ควรนำมาใช้ในการวัดผล.....	285
127.	อุปสรรคในการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน.....	287
128.	ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับสภาพการเรียนที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียน วิชาสังคมศึกษา.....	290
129.	วิธีแก้ปัญหาเมื่อนักเรียนประสบปัญหาเกี่ยวกับเวลาเรียน.....	292
130.	ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการที่จะเรียนวิชาสังคมศึกษาในโคลัมเบีย..	295
131.	ลักษณะของวิธีการสอนของครูที่นักเรียนชอบ.....	296
132.	สิ่งที่นักเรียนคิดว่าควรปรับปรุงเพื่อช่วยขจัดอุปสรรคการเรียนวิชาสังคมศึกษาในโคลัมเบีย.	299